PRAKTICKÉ PŘÍPADY.

Byla-li podána žaloba podle §§ 35 a 36 ex. ř., nemající žalobního návrhu, aby exekuce byla prohlášena za nepřípustnou, nýbrž navrhující toliko zrušení exekuce, a nebyla-li zjednána přípustná náprava v první stolici, jest odmítnouti žalobu pro nepřípustnost pořadu práva a zároveň jest zrušiti vynesené snad již rozsudky i s předchozím řízením z důvodu zmatečnosti podle § 477 čís. 6 c. ř. s.

Nejvyšším soudem byla různým způsobem řešena otázka, kterak jest rozhodnouti o žalobách podaných podle § 35 a § 36 ex. ř., když její žalobní návrh zní toliko na zrušení exekuce.

V rozhodnutích Rv I 612/24 (sb. n. s. 3996) — Rv I 1017/25 (sb. n. s. 5135) — Rv 901/28 — Rv I 902/28 — Rv I 1360/28 a Rv I 1376/28 byla žaloba zamítnuta v podstatě z toho důvodu, že se žalobní návrh nedomáhá rozhodnutí o námitkách proti nároku (§ 35 ex. ř.) nebo proti povolení exekuce (§ 36 ex. ř.), nýbrž jen důsledků takového rozhodnutí, totiž zrušení exekuce, jemuž nelze vyhověti.

V rozhodnutích Rv I 388/28 (sb. n. s. 8125) — Rv I 631/28 a Rv I 904/28 byla žaloba odmítnuta pro zmatečnost (§ 477 čís. 6 c. ř. s.), ponévadž se žalobní žádost domáhá pouze zrušení exekuce a o tomto návrhu nelze pořadem práva vůbec rozhodovati a byly rozsudky nižších soudů i řízení jim předcházející jako zmatečné zrušeny.

V zájmu jednotnosti rozhodování byla sporná otázka přikázána prvním presidentem nejvyššího soudu sesílenému senátu, který se usnesl na právní větě v čele uvedené.

Důvody: Ustanoveními §§ 35 a 36 ex. řádu byl vyhrazen pořad práva pro námitky, jimiž se povinný dlužník za exekučního řízení brání jednak proti právní jsoucnosti nebo právní účinnosti nároků exekucí vymáhaného (§ 35 ex. ř.), jednak jen proti tomu, že nárok — jsoucí jinak po právu — jest nepřípustně exekucí vymáhán (§ 36 ex. ř.), ovšem jen za podmínek v těchto zákonných předpisech přesně vytčených.

Konečným cílem obou těchto žalob jest, aby dlužník byl uchráněn následků exekuce, o které jest v žalobě skutkovými okolnostmi dolíčiti a důkazy nabídnouti, že jest nepřípustná a že nemůže obstáti; v žalobě nutno přednésti veškeré námitky, které až do podání žaloby bylo lze uplatniti, a úplně, třeba stručně je provésti (§ 35, odst. 3 a § 36, odst. 2 ex. ř.).

Žaloba má vyvrcholiti jasným a určitým žalobním návrhem (§ 226 c. ř. s.), o němž jest soudu rozhodnouti a jímž zá-

roveň rozhodovací činnost soudu jest také přesně vymezena, takže něco jiného, než co bylo navrženo, přiřknouti nesmí (§ 405 c. ř. s.); určitá žalobní žádost jest též předpokladem pro exekuční vymáhání nároku podle exekučního titulu, vyhovujícího žalobnímu návrhu (§ 7 ex. ř.).

Výsledku, o nějž usiluje dlužník vedoucí spory podle §§ 35 a 36 ex. ř., totiž, aby zabránil vymáhání odpůrcova nároku exekucí, může tudíž dosíci jen výrokem soudu, prohlašujícím exekuci za nepřípustnou, a musí proto i žalobní návrh býti takto upraven, t. j. — aby bylo uznáno právem, že exekuce, proti níž se žalobce (dlužník) opírá — jest nepřípustná, obdobně jako při žalobách podle § 39 čís. 5 ex. ř., z kteréhož ustanovení zákona lze vyčísti také správně změny žalobního návrhu.

Otázka, jak má zníti žalobní návrh při žalobách podle §§ 35 a 36 ex. ř., byla i v literatuře různě řešena.

Fürstl ve výkladu exekučního řádu 1899 sv. II. na stránce 99 a 102 doporučoval znění: »Die bewilligte Exekution ist aufzuheben, für erloschen zu erklären.« Schuster: Zivilprozessrecht v § 93 praví: »Das Petit solcher Einwendungsklagen hat auf Unzulässigerklärung der Exekution (oder Exekutionsschritte § 36 I. O.) zu lauten.« Rud. Pollak, System des öst. Zivilprozessrechtes v § 177: »Das Klagebegehren (§ 35 E. O.) geht lediglich auf den Anspruch, daß die Zwangsvollstreckung aus dem Exekutionstitel unzulässig sei, und auf die Exekutionsstellung (nach dem klägerischen Ermessen).« Neumann v komentáři k exekučnímu řádu ve 3. vyd. z roku 1927 doporučuje při žalobách podle § 35 ex. ř. tento návrh: »Das Klagebegehren geht dahin, daß die Exekution in Ansehung des ganzen vollstreckbaren Anspruches oder eines Teiles desselben für unzulässig erklärt werde« — a při žalobách podle § 36 ex. ř. na str. 177: »Das Begehren wird auf Unzulässigerklärung der Exekutionsbewilligung und der etwa vorgenommenen Exekution lauten.« Heller ve spise: Die Exekutionsordnung 1928 na str. 42, pozn. 5, praví: »Die Oppositionsklage ist keine negative Feststellungsklage, ihr Ziel ist die Verhinderung der Vollstreckbarkeit des Titels, ihr Begehren Unzulässigkeit der Exekution.«

Též ve sbírkách vzorců žalob byl žalobní návrh různě doporučován.

1. Vittorelli-Bloch-Fischböck: Beispiele von Schriftsätzen 1900, na str. 31, 36, 38. Vzor 7 žaloby podle § 35 ex. ř. doporučuje žalobní návrh: I. Der Anspruch des Beklagten aus dem Urteile... ist erloschen. II. Einstellung der mit dem

Beschluß vom ... bewilligten Exekution nach rechtskräftiger Entscheidung über diese Einwendungen. V z o r 9 a 10 pro žaloby podle § 36 ex. ř. má žalobní návrh: I. Die Exekutionsbewilligung wird aufgehoben. II. Die Einstellung der bewilligten Exekution nach rechtskräftiger Entscheidung über diese Einwendungen.

2. H e l l e r - T r e n k w a l d e r 1912 (Die österreichische Exekutionsordnung in ihrer praktischen Anwendung) určuje petit žalob — vzor 21 a 22 na str. 30, 33 takto: »Meinen Einwendungen gegen den mit dem Urteile vom... wider mich festgestellten Anspruch — wonach dieser Anspruch durch bewirkte Zahlung aufgehoben wurde — werde stattgegeben und die wider mich bewilligte Exekution mittels... für ungiltig (unzulässig) erklärt.« Obdobně doporučuje petit žaloby podle § 36 ex. ř.

3. H a r t m a n n: Úřední sbírka vzorců k civilnímu a exekučnímu řádu z r. 1926 doporučuje při opoziční žalobě konečný návrh takto upravený (vzorec čís. 20, str. 25): »Námitkám žalující strany, že nárok žalované strany z rozsudku (smíru) byl zrušen (placením a j.) — staven (posečkáním a j.) se vyhovuje.«

Odpověď na otázku, jak je naložiti n e j v y š š í m u s o u d u a vůbec s o u d u v y š š í s t o l i c e se žalobami podanými sice podle § 35 a 36 ex. ř., ale neobsahujícími správného návrhu, aby exekuce byla prohlášena za nepřípustnou, zejména se žalobami č i n í c í m i t o l i k o k o n e č n ý n á v r h n a z r u š e n í e x e k u c e, závisí na tom, jak je vykládati poslední větu třetího odstavce § 39 ex. ř., že v případech tam uvedených »m ů ž e s e ž a l o b o u b ý t i s p o j e n n á v r h n a z r u š e n í e x e k u c e.«

Míněno-li tím, že do konečného žalobního návrhu (do konečné žalobní prosby), aby exekuce byla prohlášena za nepřípustnou, lze pojati též další žalobní návrh na zrušení exekuce a že proto i rozsudek, jímž se exekuce prohlašuje za nepřípustnou, může a má (§ 405 c. ř. s. úsudkem z opaku) v takovém případě obsahovati též další výrok, že se exekuce zrušuje, je jedině možným logickým důsledkem ten důsledek, že nelze pro nepřípustnost pořadu práva odmítnouti žalobní návrh na zrušení exekuce, když jej zákon výslovně připouští ve sporném řízení, aspoň v e d l e hlavního návrhu žalobního, a tudíž nelze pro nepřípustnost pořadu práva odmítnouti ani žalobu činící jen takový návrh na zrušení exekuce, — nýbrž že jest jí zamítnouti pro nedostatek předpokladu tohoto jen podružného návrhu žalobního, totiž hlavního návrhu, aby byla exekuce prohlášena za nepřípustnou.

Má-li však ustanovení poslední věty třetího odstavce § 39 ex. ř. ten význam, že zmíněný tam návrh na zrušení exekuce není a nemá býti částí konečného návrhu žalobního, takže procesní soud pro nedostatek žalobního návrhu nemůže a nesmí v rozsudku ani vysloviti zrušení exekuce (§ 405 c. ř. s.), nýbrž že o návrhu na zrušení exekuce, který byl spojen se žalobou, rozhodne se i tu jen v exekučním řízení, ovšem na základě rozsudkového výroku, že se exekuce prohlašuje za nepřípustnou, — pak nezbude, než odmítnouti žalobu, činící jen návrh na zrušení exekuce, pro nepřípustnost pořadu práva a zároveň zrušiti vynesené snad již rozsudky i s předchozím řízením z důvodu zmatečnosti uvedeného v § 477 čís. 6 c. ř. s. — Neboť tu v pravdě nebyly vzneseny námitky podle § 35 a 36 ex. ř., nýbrž je činěn toliko návrh na zrušení exekuce, oděný nepřípustným způsobem v roucho žaloby podle §§ 35 a 36 ex. ř., o němž rozhodovati jest výhradně v řízení exekučním.

Správnosti názoru posléze naznačeného pak nasvědčuje toto:

1. Doslov a vznik zákona. Podle poslední věty třetího odstavce § 39 ex. ř. »může se žalobou býti spojen návrh na zrušení exekuce« (nikoli »může do žaloby býti pojat návrh na zrušení exekuce«, jak nesprávně uváděno v rozhodnutích Rv I 612/24, Rv I 1017/25, Rv II 532/26, Rv I 388/28, Rv I 1360/28). Zákon jasně a přesně rozlišuje a vedle sebe staví jednak žalobu (v našem případě žalobu, domáhající se výroku, že se exekuce prohlašuje za nepřípustnou), jednak návrh na zrušení exekuce. Tento návrh je podle znění platného zákona ovšem zbytečný, poněvadž bylo-li pravoplatně vyhověno žalobě (námitkám), jest zrušiti exekuci i bez návrhu z povinnosti úřední (čtvrtý odstavec § 35, třetí odstavec § 36 ex. ř.). — Ale z této zbytečnosti, plynoucí z právě uvedených ustanovení zákona, nelze usuzovati, že v poslední větě § 39 ex. ř. není míněn samostatný návrh na zrušení exekuce vedle návrhu žalobního, tedy nikoli jako část žalobního žádání. To plyne ze vzniku zákona.

Ve vládní předloze exekučního řádu nebylo v §§ 33, 34 (odpovídajících nynějším §§ 35, 36 ex. ř.) obsaženo ustanovení, že jest exekuci zrušiti, bylo-li pravoplatně vyhověno námitkám (žalobě), ustanovení to bylo teprve při konečné redakci pojato do §§ 35, 36 ex. ř. (Společná zpráva k ex. ř.). V § 38 vládní předlohy (odpovídajícím nynějšímu § 39) bylo ovšem pod č. 2 a 3 stanoveno, že exekuce má býti zrušena, bylo-li pravoplatně vy-

hověno žalobám (námitkám) podle §§ 33, 34 vládní předlohy. Ale § 38 vládní předlohy vyžadoval a předpokládal vždy, tedy i po zrušení exekuce podle čís. 2 a 3, n á v r h (stejně také ještě § 37 návrhu permanentního výboru) a teprve při konečné redakci dostalo se příslušnému paragrafu (39) znění nynějšího. Musil tedy podle vládní předlohy ten, kdo žaloval podle §§ 33, 34, i když zvítězil ve sporu o nepřípustnosti exekuce, přece po právní moci rozsudku zvlášť navrhnouti u exekučního soudu, aby byla exekuce zrušena. Tu pak stanovil již § 38 vládní předlohy, že tato žádost (dieses B e g e h r e n) může b ý t i s p o j e n a se žalobou. Co tedy podle vládní předlohy mělo dobrý smysl a rozum, že totiž, žalováno-li podle §§ 33, 34 osnovy o to, aby exekuce byla prohlášena za nepřípustnou, mohl žalobce z důvodů účelnosti a úspornosti se ž a l o b o u spojiti ihned n á v r h na zrušení exekuce, jehož bylo podle § 38 osnovy, měla-li býti exekuce zrušena, n e z b y t n ě t ř e b a i tehdy, bylo-li právoplatně vyhověno žalobě, — a nemusil po právní moci rozsudku podávati z v l á š t n í návrh na zrušení exekuce — stalo se zbytečným teprve dodatky, přičiněnými při konečné redakci k nynějším §§ 35, 36, že jest exekuci (i bez návrhu) zrušiti, vyhověno-li právoplatně žalobě (námitkám). Důsledným bylo by ovšem bývalo, přiměřeně upraviti třetí odstavec § 39 vynecháním věty »nebo vznesena-li žaloba k tomu konci, aby byly přivedeny k platnosti námitky proti nároku, proti povolení exekuce nebo proti její přípustnosti« (§§ 35, 36, 37 ex. ř.). Nestalo se tak snad jen nedopatřením.

2. D u c h z á k o n a. Zrušení exekuce jest úkonem exekučního řízení, jímž se ukončuje exekuce. Lze tedy tvrditi, že tento úkon má býti vyhrazen soudu, jemuž náleží provedení otatních úkonů řízení exekučního, obzvláště když tomuto soudu příslušejí také veškerá opatření, jichž jest třeba k tomu, aby bylo zrušení exekuce provedeno (na př. výmaz zástavního práva v zájemním protokolu; vyrozumění poddlužníka o zrušení obstávky, po případě i jiných účastníků exekučního řízení; nařízení knihovních výmazů při exekuci na nemovitosti, zapsané ve veřejných knihách; zproštění vnuceného správce atd.).

3. Ú č e l n o s t. Kdyby byl návrh na zrušení exekuce, o němž jest řeč v třetím odstavci § 39 ex. ř., pokládán za část žalobního žádání, mohlo by o něm v rozsudku býti rozhodnuto jen podmíněně, asi tak, že, nabude-li moci práva výrok, že se exekuce prohlašuje za nepřípustnou, b u d e exekuce zrušena. (Proti tomu Neumann 1927, str. 169 při § 35.) »Das Urteil hat,

wenn dem Klagebegehren stattgegeben wird, dahin zu lauten, daß die Exekution für unzulässig erklärt wird. Ein Beisatz, daß die Exekution einzustellen sei, ist in ihm nicht zu machen. Das Prozeßgericht hat die Rechtskraft zu überwachen und sohin die Anordnung wegen Einstellung (Einschränkung) zu trefen, beziehungsweise das Exekutionsgericht darum zu ersuchen. Die Einstellung (Einschränkung) ist erst anzuordnen, wenn ein Rechtsmittel nicht mehr angebracht werden kann.« Přes to, že by rozsudek již obsahoval takovýto podmíněný výrok do budoucna, musil by tedy procesní soudce po právoplatnosti rozsudku, počato-li v tuto dobu již s výkonem exekuce (45, odstavec druhý ex. ř.), dožádati soudce exekučního, aby z právoplatného rozsudku vyvodil náležitý důsledek, totiž provedl zrušení exekuce, po případě musil by procesní soudce, je-li sám zároveň soudcem exekučním, učiniti tak zvláštním usnesením jako soudce exekuční.

Pro soud první stolice plyne z toho, co uvedeno, že má žalobu podle §§ 35 a 36 ex. ř., činící je návrh na zrušení exekuce, odmítnouti a limine pro nepřípustnost pořadu práva. Jestliže přes to přijal takovou žalobu a pustil se do jednání o ní, poskytuje mu předpis poslední věty druhého odstavce § 182 c. ř. s. možnost, působiti na žalobce, aby přizpůsobil vadný žalobní návrh zákonu. Rozumný soudce sečká tedy v takovém případě s odmítnutím žaloby, až selže pokus zjednati nápravu. Vynesl-li však první soudce, nedbaje těchto zásad, rozsudek o pochybném návrhu žalobním, jest na vyšších soudech, k nimž se věc dostane přípustným prostředkem opravným, aby odmítly žalobu pro nepřípustnost pořadu práva a zároveň zrušily vynesené snad již rozsudky i s předchozím řízením z důvodů zmatečnosti podle § 477 čís. 6 c. ř. s.

Ke sporné otázce bylo proto odpověděti větou uvedenou v čele. Zásady v ní vyslovené jest použíti obdobně i na žaloby podle § 37 ex. ř.

Plenární rozhod. Nejvyš. soudu ze dne 21. června 1929, Pres I 483/28.

Karel Jelínek.